

LEZINGENCYCLUS 'DE WIJZEN IN HET OOSTEN'

VERSLAG LEZING CEES VEERMAN

25 juni 2009

"De oplossingen voor de moderne grote problemen komen niet uit Den Haag, maar uit de regio." Veerman sprak over de toekomst van de oostelijke provincies op economisch, cultureel, sociaal en milieu gebied. Hij gaf zijn visie op de crises van de moderne tijd: de financiële crisis, de voedselcrisis en ten slotte de klimaatcrisis.

Op dit moment zijn er wereldwijd drie grote vragen die spelen, volgens Veerman. Ten eerste die over de sturing van het menselijke gedrag, ten tweede die over de vermenging van verschillende culturen en ten slotte het religievraagstuk.

Verantwoordelijke mens Op welke wijze moeten we in de toekomst het menselijke gedrag sturen? Wat is de rol van de staat hierin? Prevaleert de almachtige staat of juist de tucht van de markt? Volgens Veerman is het tussen deze twee uitersten steeds zoeken naar evenwicht. "Het marktmechanisme levert meer efficiency op, maar is vaak rücksichtslos. Uit beeld verdwenen is de verantwoordelijke mens die fatsoenlijk handelen moet. Waar is hij gebleven? Men zou zich voortdurend af moeten vragen 'Kan ik dat maken, ben ik verantwoordelijk bezig?' Die vraag is verdwenen. Niemand stelt hem meer."

Volgens Veerman is de mens een ethisch wezen, dat gebruik maakt van een stelsel van normen en waarden. "In de discussie tussen de staat versus de markt, blijft de verantwoordelijke mens steeds een centrale positie innemen."

Culturele verschillen Het tweede vraagstuk waarmee we mondiaal leven is de vermenging van de verschillende culturen. Internationale samenwerking met bijvoorbeeld China wordt steeds intensiever. Veerman: "In China heersen andere normen en waarden dan in het westen, zoals de opvatting over de doodstraf. Het helpt niet om vanuit het westen het belerende vingertje naar China op te steken. Hun opvatting over de doodstraf is geworteld in een diepe en lange cultuur. Toen wij hier nog in berenvellen rondliepen, hadden zij al een hoogstaande cultuur. Het heeft gevolgen voor de internationale samenwerking hoe wij met dit soort dingen omgaan."

De derde mondiale ontwikkeling volgens Veerman is het feit 'dat religie terug is'. "We weten steeds meer, de precieze oorzaken van ziekten worden bijvoorbeeld steeds duidelijker. Toch is religie terug. Niet alleen in de discussie tussen christendom en islam, maar in grote delen van de wereld, Afrika, Zuid-Amerika en de Verenigde Staten is religie een groeiende factor van belang." Een verklaring volgens Veerman voor de terugkeer van religie is volgens hem de troost die religie biedt. "We leven in een onzekere tijd. De technologie leidt tot een gevoel van bedreiging. Maar waar moeten we schuilen?"

Verlangen naar het vertrouwde Volgens Veerman voelt de burger voelt zich in toenemende mate onzeker en heeft geen gevoel meer hoe het eigen leven vorm te geven. De financiële crisis is hier volgens hem een gevolg van.

"Het gevoel van de jaren zestig over het vormgeven van het eigen leven en de onafhankelijkheid is voorbij. De angst voor het onbekende regeert. Dit leidt toe een verlangen naar het eigene, het vertrouwde", aldus Veerman. "Er is een grote herbeleving voor traditie, een interesse in oude gebruiken waar de burger zich veilig bij voelt."

Volgens Veerman is er bij de politiek een onvermogen om de problemen te beheersen.

Volgens Veerman verlangen mensen naar een sterke leider. Dat verklaart de populariteit van Berlusconi in Italië en van Geert Wilders in Nederland. Volgens Veerman is er een splitsing waar te nemen in het traditionele midden. Dat valt uiteen. De stabiele democratie kalft af, dat leidt tot minder weerbaarheid van de overheid."

Moloch van schulden Volgens Veerman is de situatie vanwege de financiële crisis zorgelijk. De overheidsschulden lopen op wereldschaal op tot 9 triljoen in de komende drie jaar. Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) berekende dat overheidsschuld op zal lopen naar 150 procent van het bruto binnenlands product (bbp). Veerman: "Die moloch van schulden zal moeten worden terugbetaald. Dat gaat of via belastingverhoging of inflatie." Veerman

verwacht dat de economische groei de over een langere periode zeer beperkt blijft. Minder zichtbaar, maar net zo urgent is de voedselcrisis, aldus Veerman. “De voedselcrisis is om de hoek. De wereldbevolking zal groeien van zes naar negen miljard inwoners. En de wereldvoedselvoorraad zal de komende dertig jaar verdubbelen. Een betrokken overheid is daarom zeer noodzakelijk.”

Ook het veranderende klimaat baart Veerman zorgen. Die heeft volgens hem grote consequenties voor landbouw, natuur en mensen. “Ook al stoppen we nu de uitstoot van CO₂, dan is dit pas over 30 tot 40 jaar te zien. We gaan de kant op van Californië, waar je het hele jaar door moet sproeien om je tuin groen te houden. De uitgaven voor waterbeer zullen steeds groter worden. Dit heeft grote consequenties, ook voor Gelderland en Overijssel”, aldus Veerman.

Kracht van de regio Op welk niveau kan de overheid het hoofd bieden aan bovengenoemde ontwikkelingen? Bij uitstek op het niveau van de regio, zegt Veerman. “Ik bepleit een oplossing op regionaal niveau. Het gaat erom mensen te motiveren en in te spannen zich verantwoordelijk te voelen voor de samenleving. Dit moet gestalte krijgen op kleine schaal, waar het te overzien is en waarop mensen kunnen worden aangesproken. Het moet gaan om vaste waarden via zachte krachten, bijvoorbeeld door elkaar aan te spreken op gedrag.” De kracht van de regio Oost-Nederland zit hem volgens Veerman in recreatie, toerisme, natuur, landbouw, schone technologie en kennisontwikkeling. Ook hier zijn rigoureuze besluiten noodzakelijk. “De provincies zijn rijk. Wees eigen baas in de regio, dat zou ik van harte aanbevelen, want de mogelijkheden zijn enorm.”

Landbouw en natuur Veerman ging in op het spanningsveld tussen landbouw en natuur. Bij zijn aanstelling in 2007 als voorzitter van Natuurmonumenten werd dat door sommigen, met name boeren, als verraad gezien. “Er zijn de komende tijd rigoureuze maatregelen nodig voor de toekomst van het platteland in Oost-Nederland”, zegt Veerman. “Dat vereist moed. Maar het is echt noodzakelijk. De komende jaren zal er een enorme schaalvergroting plaatsvinden in met name de melkveehouderij.”